

Planter, Natur og vandmiljø, Økonomi og ledelse

Fejl i udledningsgrænser og planlægningsværktøj

SEGES Innovation vurderer, at der er fejl i de netop offentliggjorte udledningsgrænser og at Planlægningsværktøjet for UMR beregner kvælstofudledningen forkert.

Viden om

05. oktober 2026

Tilføjelse den 9. oktober 2026:

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø meddeler den 9. oktober, at Aarhus Universitet har dobbelttjekket datagrundlaget for udledningsgrænserne til den nye markregulering og at konklusionen er, at grundlaget er retvisende.

Se hele meddelelsen. Denne meddelelse tager SEGES Innovation til efterretning.

Mange landmænd og konsulenter oplever, at udledningsgrænser og reguleringstryk har ændret sig markant i forhold til de foreløbige udledningsgrænser fra juli måned. Det har skabt store overraskelser og usikkerhed. Det er afgørende, at man som landmand og rådgiver forstår grundlaget for den regulering, der arbejdes med hver eneste dag. SEGES Innovation vil analysere datagrundlaget med henblik på at kunne forstå og forklare, hvorfor udledningsgrænser og reguleringstryk er blevet som det er.

5. oktober 2026:

Styrelsen for Grøn Arealanvendelse og Vandmiljø (SGAV) offentliggjorde tirsdag den 29. september de udledningsgrænser, der skulle være grundlaget for den ny kvælstofregulering i 2027.

SEGES Innovation har ikke adgang til det bagvedliggende datagrundlag; men ud fra analyser af offentliggjorte udvaskningstal vurderer SEGES Innovation, at der er fejl i datagrundlaget og at udledningsgrænserne derfor er for lave i mange kystvandoplande, og især i oplande med meget husdyrgødning og regulering til braklægningspunktet eller tæt derpå. Her er de offentliggjorte udledningsgrænser formentlig 10-20 pct. for lave.

Dertil kommer, at SEGES Innovation vurderer, at markvanding ikke indgår fagligt korrekt i fastsættelsen af udledningsgrænserne. Vandede arealer har formentlig fået ca. 5 pct. for lave udledningsgrænser.

Planlægningsværktøjet for UMR blev også åbnet den dag, hvor udledningsgrænserne blev offentliggjort. SEGES Innovation erfarer, at planlægningsværktøjet beregner kvælstofudledningen forkert i alle situationer. Fejlen kan dog variere meget fra en overestimering af kvælstofudledningen på ca. 50 pct. til en underestimering på ca. 50 pct.

Fejl i beregning af braklægningspunkt

Årsagen til de for lave udledningsgrænser i nogle kystvandoplande vurderes at være, at braklægningspunktet er beregnet for lavt i alle eller de fleste kystvandoplande. SEGES Innovation vurderer, at den mineralske andel af kvælstof i husdyrgødning ikke er kommet med i beregningen af kvælstofudvaskningen fra vårbyg med efterafgrøde, der er grundlag for fastlægning af braklægningspunktet i hvert kystvandopland.

Det betyder, at braklægningspunkterne er blevet fastsat for lavt og at udledningsgrænserne dermed også er blevet for lave i de kystvandoplande, der reguleres til braklægningspunktet eller tæt derpå. Størrelsen af fejlen varierer afhængig af mængden af husdyrgødning i det enkelte opland. Udledningsgrænserne er formentlig mellem 0 og 20 pct. for lave.

SEGES Innovations vurdering bygger bl.a. på en analyse af udvaskningsdata, der blev offentliggjort sammen med udledningsgrænserne den 29. september.

Læs analysen: Fejl i datagrundlaget for udledningsgrænser til UMR

Fagligt uholdbar håndtering af markvanding

Det var oprindeligt aftalt politisk at fastsætte braklægningspunktet som kvælstofudledningen ved dyrkning af vårbyg med efterafgrøde gødsket med den anvendte mængde husdyrgødning i vandoplandet og suppleret med handelsgødning til gældende N-norm.

Det var desuden aftalt, at som grundlag for kvotefordeling med VISA-model udarbejdes et kort med udvaskningen fra vinterhvede gødsket efter gældende N-normer. N-norm for vandet sandjord er en del af gældende N-normer.

I tillægsaftalen til Aftale om Implementering af et Grønt Danmark fra den 1. september 2026 er det imidlertid blevet ændret til, at der foretages en korrektion, så omfanget af vandede sandjorder afspejles i grundlaget for opgørelsen af braklægningspunktet. SEGES Innovation er ikke vidende om, hvordan denne korrektion er foretaget.

Der er ikke foretaget nogen genberegning af kvælstofudvaskningen fra vårbyg med efterafgrøde, hvor N-norm for vandet sandjord indgår. Der er heller ikke foretaget nogen genberegning af udvaskningen med vinterhvede med N-norm for vandet sandjord. Derfor er effekten af markvanding ikke tildelt de arealer, hvor der rent faktisk er markvanding.

SEGES Innovation vurderer, at den valgte fremgangsmåde er fagligt uholdbar og at udvaskningen fra både vårbyg med efterafgrøde og vinterhvede bør genberegnes med N-norm for vandet sandjord.

Fejl i Planlægningsværktøj for UMR

Ved beregning af kvælstofudvaskningen anvendes fire forskellige afgrødeparametre, hvor den ene er en parameter værdi for effekten af vinterplantedække efter forfrugt. Planlægningsværktøjet for UMR anvender en fast gennemsnitsværdi som parameter værdi for vinterplantedække efter forfrugt. Der findes imidlertid 10 forskellige parameter værdier for vinterplantedække efter forfrugt.

Planlægningsværktøjet for UMR kan på nuværende tidspunkt ikke slå disse parameter værdier op. Det er en midlertidig løsning. Det er oplyst, at beregningen i Planlægningsværktøjet vil blive opdateret med de korrekte parameter værdier for vinterplantedække efter forfrugt senere på året.

Den valgte fremgangsmåde betyder imidlertid, at alle beregningerne med Planlægningsværktøjet bliver forkerte, dog i varierende omfang. Fejlen vil variere fra en underestimering af kvælstofudledningen på ca. 50 pct. til en overestimering på ca. 50 pct.

Du kan læse nærmere om fejlen og se regneeksempler i notatet nedenfor.

Læs notatet: Planlægningsværktøj for UMR

Forfatter: Chefkonsulent Søren Kolind Hvid, SEGES Innovation

Emneord

Gødningsplanlægning og -regler

Kvælstofudvaskning

Udledningsbaseret markregulering

Planter

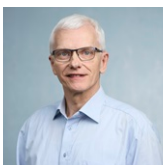
Tema: Ny udledningsbaseret markregulering (UMR)

Fra 1. januar 2027 vil landbruget blive reguleret på, hvor meget kvælstof der udledes til vandmiljøet. På denne side har vi samlet dybdegående faglig viden om den nye markregulering. Bl.a. artikler om NUAR-beregneren samt beskrivelser af, hvordan forskell...

Publiceret: 05. oktober 2026

Opdateret: 05. oktober 2026

Vil du vide mere?

Søren Kolind Hvid

Chefkonsulent, Gødsugning

SEGES Innovation

skh@seges.dk

+4523720822

Støttet af

Planteafgiftsfonden

SEGES Innovation P/S	Tlf.	8740 5000
Agro Food Park 15	Fax.	8740 5010
8200 Aarhus N	Email	info@seges.dk